

'Dubbel vergrijzing bedreigt solidariteit met jongeren'

Te weinig hulp voor ouderen die niet meer alleen kunnen wonen

g vijf jaar geleden was het om ouderen zo lang mogelijk in huis te laten wonen. Maar de woningnood moeten zij inzien. Ze moeten naar kleinere huizen of in een wooncoöperatie, omdat de bouw stagneert en zij geen kant op.

Woningcrisis wordt niet opgelost door woningbouwpolitiek, denken de meeste Brabantse ouderen

De oplossing: 'Maak het ouderen makkelijker om iets kleiner te huren'

Te weinig hulp voor ouderen die niet meer alleen kunnen wonen

De ouderenzorg verschaalt: 'Ouderen, kom zelf in actie, nu het nog kan'

Opinie: 'Ouderen moeten doorstromen op de woningmarkt, maar hoe?'

De gebrek aan seniorenwoning is het grootste probleem van woningmarkt. De oplossing: 'Het zit gewoon muurvast'

De ouderenzorg verschaalt de komende jaren. Terwijl de behoefte eraan door de vergrijzing blijft groeien. Zeker in Amsterdam, waar veel ouderen alleenstaanden wonen, wordt hard geroepen om actie te nemen. Ouderen moet nu zelf in actie komen, volgens de econoom Xander Koolman.

Ouderen de oorzaak voor woningproblematiek? 'Ik heb geen alternatief!'

AAN:

Formateur de heer Pieter Verbeke
Onderhandelende fractievoorzitter
Fractievoorzetters van de fracties van de Noord-Brabant

Wie er ook met elkaar onderhandelt... Dit onderwerp hoort bij iedere partij! Wij wensen jullie veel succes met jullie rol als PS-lid en/of bij de onderhandelingen. Op naar een akkoord waarin dit belangrijke onderwerp opgenomen is.

‘S–HERTOGENBOSCH, JUNI 2023

NAMENS:

Wergroep Betrekken politiek van het
Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn

Allereerst willen wij u van harte feliciteren met uw benoeming en wensen u in de komende bestuursperiode veel inzicht en wijsheid toe in uw werk om bij te dragen aan een toekomstbestendige en vitale provincie Noord-Brabant.

We hopen dat de onderhandelende partijen een Bestuursakkoord voor de komende vier jaar opstellen, dat in haar uitwerking en uitvoering een oplossingsrichting biedt voor de vele maatschappelijke opgaven die in onze provincie spelen. Een bestuurlijk akkoord dat een duidelijke handreiking doet naar de Brabantse samenleving waar veel kennis, talenten, vaardigheden en ervaringen aanwezig zijn. En oproept om deze concreet en daadwerkelijk te betrekken binnen de provinciale beleidsprocessen.

Met dit schrijven vragen wij uw aandacht voor de urgente maatschappelijke opgave ‘Wonen-Zorg-Welzijn voor de (aankomende) senioren’.

ZORGWEKKEND TOEKOMSTPERSPECTIEF:

In de verschillende toekomstverkenningen en trendscenario's lezen we de volgende (zorgwekkende) perspectieven:

- In 2020 waren er in Nederland 3,4 miljoen 65-plussers. Naar verwachting zijn dat er 4,8 miljoen in 2040.
- We voorzien tussen 2018 en 2040 een verdubbeling van het aantal mensen met dementie.
- De groeiende groep ouderen wordt ook steeds ouder (dubbele vergrijzing) en hiermee samenhangend groeit ook de vraag naar (nieuwe) woon-zorg-welzijnsarrangementen.
- Ouderen verschillen steeds meer in wat ze hierin graag willen. Tegelijkertijd is er een daling van beschikbaar personeel in de zorg en zit de woningmarkt vast, ook voor ouderen.
- De mensen die nu ouder worden willen meer zelf bepalen hoe zij zorg krijgen als ze die nodig hebben. En deze groep ouderen is minder bereid om te verhuizen wanneer ze zorg nodig hebben. Dat heeft zeker ook te maken met een tekort aan senioren geschikte woningen.
- Momenteel werkt één op de zeven mensen van de beroepsbevolking in de zorg. Door de vergrijzing zou in 2040 1 op de 4 in de zorg moeten werken en dat is volstrekt onhaalbaar gezien de grote tekorten op de arbeidsmarkt die er nu al zijn. Samenhangend met de vergrijzing zal de beroepsbevolking krimpen. In 2022 waren er op elke 65-plusser nog 3 mensen in de werkzame leeftijd, in 2024 zijn dat er nog maar iets meer dan 2. Naar inschatting van het Ministerie van VWS komen we in 2031 al circa 140.000 mensen tekort in de zorg, waarvan meer dan de helft in de ouderenzorg.
- De zorg voor ouderen kan dan ook niet blijven zoals die nu is. Door de werkdruk en het tekort aan personeel is het nu al nodig om op korte termijn veel meer (zorg)technologie in te zetten en staan ook welzijnsactiviteiten steeds meer onder druk. Een goed netwerk van familie, vrienden en burens, een vitale zorgzame gemeenschap, wordt steeds belangrijker. Er zijn meer dan 120 zorgzame gemeenschappen in Brabant en dit aantal groeit.
- Veel bestaande woningen zijn onvoldoende geschikt om ouderen (intensieve) zorg thuis te kunnen leveren.
- Dit maakt dat het programma Wonen en zorg voor ouderen (samenwerking ministeries van BZK en VWS) erop aanstuurt dat één op de drie(!) van de 130.000 woningen in de Brabantse woningbouwopgave tot 2030 geschikt zou moeten zijn voor ouderen. Aansluitend op de diverse wensen, behoeften en noden in de combinatie wonen-zorg-welzijn.
- Nieuwe woonzorgconcepten voor ouderen dienen dan ook steeds meer in het hart van de woningbouwopgave te komen. Ze dragen bij aan doorstroming op de woningmarkt en ontlasten de druk op de zorg. Ook in Brabant zien we op tal van plekken al inspirerende voorbeelden. Maar we moeten met elkaar meer vaart en massa maken. Het vraagt om maatregelen en het anders organiseren van het wonen, de zorg, het welzijn en het ondersteunen van ouderen.

We staan dus aan de vooravond van een ongeken­de demografische transitie. De komende vier jaar zijn bepalend of wij hier als maatschappij –en u als politiek– tijdig de passende antwoorden op weten te vinden. Aanpassingen van beleid kosten tijd en dat geldt zeker ook voor het bouwen van geschikte woningen voor senioren. Alleen als ook u de komende vier jaar actief beleid voert op de opgave ‘wonen-zorg-welzijn voor senioren’ kunnen we nog voorkomen dat er een verloren generatie ouderen ontstaat. Een generatie ouderen die volledig op zichzelf is aangewezen als het gaat om veilig en comfortabel wonen met de juiste zorg en welzijn. Dat willen wij koste wat kost voorkomen. Helaas zien we de problemen voor deze mensen zich nu al snel opstapelen, variërend van een tekort aan verpleeg­zorg­plekken tot verborgen vereenzaming van ouderen en een afnemend aanbod aan voorzieningen in kleinere kernen. Deze mensen kunnen niet wachten tot een volgende bestuursperiode. Wij roepen u daarom met klem op:

Agendeer de opgave ‘wonen-zorg-welzijn voor senioren’ nu in uw bestuursakkoord!

MANIFEST: EEN (T)HUIS VOOR SENIOREN IN BRABANT

Het door de provincie Noord-Brabant eind 2021 geïnitieerde Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn is actief aan de slag om een Actieagenda in te vullen voor innovatieve samenwerking en aanvullende versnellingsacties op de opgave ‘Wonen-Zorg-Welzijn voor senioren’. Het in dit kader opgestelde en bijgevoegde Manifest ‘Een (t)huis voor senioren in Brabant’ is inmiddels onderschreven door meer dan 100 maatschappelijke partnerorganisaties. Van vertegenwoordigers vanuit de lokale overheid, maatschappelijke organisaties, onderwijs/kennisinstituten, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, zorgaanbieders en banken tot vertegenwoordigende organisaties vanuit de leefwereld. Ook de provincie Noord-Brabant, die naast de aanjaagen trekkersrol ook vanuit de partnerrol in het netwerk participeert, heeft het Manifest onderschreven. Allen bewust van de urgentie, omvang en complexiteit van deze opgave en het belang om nu samen versnelling in de aanpak van deze opgave te brengen.

De partners van het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn roepen de provinciale politiek op om haar rol in het netwerk en in deze opgave met verve in te vullen. Met een heldere integrale visie op het maatschappelijk vraagstuk van de (dubbele) vergrijzing en alles wat daarmee samenhangt en na 2040 niet ophoudt, te ontwikkelen met een vertaling naar concreet uitvoerbaar beleid, vanuit zowel de provincie als de gemeenten. Het is dan ook belangrijk dat deze in alle relevante beleidsstukken en programma's een verankering vindt. Dat vraagt allereerst erkenning voor de geschetste problematiek, besef dat het de Brabantse samenleving in de volle breedte tot ver na 2040 ingrijpend gaat raken. En het bestuurlijke lef om, samen met en ondersteunend aan, gemeenten en andere betrokken partners op een innovatieve wijze aan de benodigde versnelling van de aanpak van deze urgente maatschappelijke opgave te werken. En daarmee een verantwoorde en nieuwe basis te leggen voor de nabije en verdere toekomst.

Als netwerk willen we graag met u deze handschoenen oppakken. In gezamenlijkheid zullen we alle zeilen bij moeten zetten. Helpt u mee?

Adri Geerts, Stichting Samenbouwen.in
Boy Wesel, Bouwinvest
Els van Daal, KBO-Brabant
Evert van Schoonhoven, Nederland Zorgt Voor Elkaar, Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant
Harald Evers, Van Aarle de Laat
Jolanda Luijten, Het PON & Telos
Wies Arts, Stichting Zet

Manifest

Een (t)huis voor senioren in Brabant!

BRABANTS NETWERK WONEN-ZORG-WELZIJN

Actieagenda voor innovatieve samenwerking en aanvullende versnellingsacties op de opgaven 'wonen-zorg-welzijn voor senioren'.

Samenvatting

- Brabantse gemeenten hebben een regierol om actief en concreet in te spelen op de dubbele vergrijzing tot 2040, samen met ketenpartners, met goede prestatieafspraken.
- Urgentie van de opgave 'wonen-zorg-welzijn voor senioren' moet zichtbaar zijn in het bestuursakkoord van gemeenten en in het referentiekader voor door gemeenteraden te nemen afwegingen, en moet terugkomen in de programmering ten behoeve van de uiteindelijke uitvoering en realisatie.
- Het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn is een brede en sterke afspiegeling van de maatschappij die met een actieagenda ondersteuning en meerwaarde biedt aan lokale en regionale ontwikkelingen.
- Brabantse gemeenten werken met concrete actie- en uitvoeringsprogramma's volop aan de opgave 'wonen-zorg-welzijn voor senioren', omdat nietsdoen geen optie is.
- Sluit aan bij, of maak gebruik van het netwerk en bouw mee aan een actiegerichte agenda.

De opgave 'wonen-zorg-welzijn voor senioren' is door een groot aantal Brabantse gemeenten actief opgepakt. Zowel lokaal als in (sub) regionaal verband. Mede dankzij de Taskforce Wonen en Zorg en haar Brabantse ambassadeurs. Partijen zijn het erover eens dat nietsdoen geen optie is. Want de vergrijzingsgolf neemt verder toe. Dit moet zich nog vertalen in woonzorganalyses en woonzorgvisies, maar ook in hieraan gerelateerde woonvisies, zorg-, welzijns-, gebieds- en leefbaarheidsvisies en het gemeentelijk grondbeleid. En het moet ook een plaats krijgen in de woningbouwprogrammering. Daarbij moet de vertaling worden gemaakt naar concrete actie- en uitvoeringsprogramma's. Uit alle analyses, ook voor Brabant, komt overigens naar voren dat het in die woonzorgvisies nog ernstig ontbreekt aan de noodzakelijke samenwerking en uitvoeringsafspraken tussen gemeenten en zorgorganisaties. Die samenwerking en afspraken zijn essentieel om tot uiteindelijke realisatie te komen.

Regierol

Tot 2040 neemt de dubbele vergrijzing sterk toe. Brabantse gemeenten zien de noodzaak om met hun partners hierop actief en concreet in te spelen. Door goede prestatieafspraken op de opgave wonen-zorg-welzijn met elkaar te maken. Gemeenten moeten hierin de regierol oppakken. Daarbij weten zij zich gesteund door vele ketenpartners. Maar ook door (aankomende) senioren en seniorenorganisaties in de gemeenten zelf. Die willen en moeten zich actiever gaan mengen in dit vraagstuk. In de gemeentelijke en regionale politiek. Alleen zo kan dit complexe en veelomvattende vraagstuk worden aangepakt.

Netwerk

De provincie is eind 2021 samen met KBO-Brabant gestart met de opbouw van een Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn. Daartoe werd opgeroepen in het manifest 'Samen Doen Samen Oplossen' en ook in moties vanuit Provinciale Staten. Dit ligt in het verlengde van de provinciale rol ten aanzien van wonen en volkshuisvesting. Het netwerk bestaat uit een grote diversiteit aan partners (zie hieronder). Een netwerk met een actieagenda ter ondersteuning en van meerwaarde voor wat er lokaal en regionaal op deze opgave wordt ondernomen.

Bestuursakkoord, referentiekader en programmatische uitwerking

De partners van het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn roepen uw raad op om erop toe te zien en ervoor te zorgen dat de urgentie van de opgave wonen-zorg-welzijn voor senioren goed opgenomen en geborgd wordt in het nieuwe bestuursakkoord voor uw gemeente, en in het referentiekader voor de door uw raad te nemen afwegingen. Waarbij langer thuis wonen en zelfredzaamheid uitgangspunt zijn. Ook om de zorg betaalbaar te houden. En omdat groei van het zorgpersoneel niet realistisch is. Vertaald in concrete kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen en ambities. Waardoor ruimte komt voor de benodigde vernieuwende - geclusterde en collectieve - woonvormen voor ouderen. In relatie tot zorg en welzijn, en de fysieke en sociale leefomgeving. Passend bij de snel, ook in diversiteit, toenemende vraag van (aankomende) senioren. Een verrijking van het nieuwe en bestaande woningaanbod in uw gemeente. Waarmee u tevens ruimte en beweging creëert voor andere groepen op de vastzittende woningmarkt.

Een verhuizing van een senior brengt immers al snel vijf verhuisbewegingen op gang, tot en met uiteindelijk ook jonge gezinnen en starters. Opdat u samen met uw partners, de lokale en regionale netwerken, uw (aankomende) senioren en haar organisaties en het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn proactief en innovatief aan de slag kan met deze opgave. In lijn met de gegeven urgentie voorziene sterkere landelijke en provinciale rol in het kader van de Nationale Woon- en Bouwagenda, programma Wonen en ouderen, voorzien eerste helft juni 2022. Deeloplossingen in een programmatische aanpak van deze opgave zijn andere woonvormen, versterking van de informele netwerkstructuur, wijk- en dorpsaccommodaties voor zorg en welzijn, inzet van ondersteunende technologie en oplossing van mobiliteitsvraagstukken. Opdat het voor de senioren in uw gemeente nu en in 2040 goed wonen is, in een goede balans en samenhang tussen wonen, zorg en welzijn.

Welkom

Wij nodigen u uit om als gemeente, vanuit zowel het woon- als sociaal domein, ambtelijk en bestuurlijk aan te sluiten en in ieder geval aan te haken bij het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn. En mee te bouwen aan een actiegericht agenda. Die eraan bijdraagt dat de vele energie die al op het thema zit daadwerkelijk tot resultaat komt. En ervoor zorgt dat er van deze succeservaringen een olievlekwerking uit kan gaan. Wij gaan hierover graag met u in gesprek en bespreken met u de kansen en mogelijkheden. U kunt hiervoor en voor nadere informatie over het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn contact opnemen met de ambtelijk trekker van het netwerk, Jan-Willem van Herpen (jvherpen@brabant.nl/06-18303374).

Kernboodschap:

De dubbele vergrijzing tot 2040 vraagt om krachtenbundeling bij de opgave 'wonen-zorg-welzijn voor senioren'. Gemeenten hebben hierin een regierol en weten zich hierbij gesteund door haar ketenpartners, (aankomende) senioren en seniorenorganisaties. Het Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn - een brede en sterke afspiegeling van de maatschappij - roept gemeenten op in de bestuursakkoorden en in de referentiekaders van de raad de urgentie van de opgave goed op te nemen en te borgen. Vertaald in concrete kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen en ambities en een programmatische uitwerking. Zo wordt het woningaanbod voor senioren verrijkt, én ontstaat ruimte en beweging voor andere groepen op de vastzittende woningmarkt. Opdat het voor senioren nu en in 2040 goed wonen is, in een goede balans en samenhang tussen wonen, zorg en welzijn.

Netwerkparkers

- **ABN-AMRO**, Claire van Staaij, Sector Banker Vastgoed - Remko Verhappen, Relatiemanager Real Estate Zuid Nederland
- **AIG Care & Living**, Jan Stating, projectmanager
- **Bouwinvest**, Boy Wesel, Manager Strategic Partnerships
- **BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling**, Erik Leijten, directeur regio Zuid - Mireille Knappe, gebiedsontwikkelaar regio Zuid
- **BrabantWonen / Taskforce Wonen en Zorg**, Harrie Windmüller, bestuurder, ambassadeur
- **BrabantZorg / Taskforce Wonen en Zorg**, Miriam Haagh-Reijne, voorzitter Raad van Bestuur, ambassadeur
- **Casade**, Roel van Gurp, directeur-bestuurder
- **Coöperatie Slimmer Leven**, Marcel de Pender, directeur
- **Gemeente Best / Taskforce Wonen en Zorg**, Ria van der Hamsvoord-Huijbers, wethouder, ambassadeur
- **Gemeente Breda / Taskforce Wonen en Zorg**, Henk Boelens, Programmamanager wonen en zorg, ambassadeur
- **Het PON & Telos**, Jolanda Luijten, adviseur-onderzoeker - Madelon van Duren, adviseur-onderzoeker
- **LVGO Gemeenschappelijk wonen 50-plus**, Gabriëlle Verbeek, voorzitter - Jaap Wiegers, secretaris bestuurszaken
- **KBO-Brabant**, Leo Bisschops, voorzitter - Els van Daal, projectcoördinator
- **Koepel Zorgcoöperaties Zuid-Nederland**, Saskia van Eenbergen, secretaris - Don van Sambeek, bestuurslid
- **Precies!**, Colette de Vries, programmadirecteur
- **Nederland Zorgt Voor Elkaar**, Evert van Schoonhoven
- **PCOB Brabant**, Ruud Heinen, voorzitter - Cees Sprong
- **Provincie Noord-Brabant**, Erik Ronnes, Gedeputeerde Ruimte en Wonen, bestuurlijk trekker Brabants Netwerk Wonen-Zorg-Welzijn
- **PVGE**, Mari Vervaart, bestuurslid - Bert van Drunen, belangenbehartiger
- **Samenbouwen.in**, Adri Geerts, voorzitter - Frans Stienen, bestuurslid
- **Stichting Zet Brabant**, André Megens, directeur
- **Syntrus Achmea**, Boris van der Gijp, Directeur Vastgoed - Daan Tettero, Fundmanager Healthcare
- **Taskforce Wonen en Zorg**, Edwin Prins, adviseur ambassadeurs
- **Van Aarle de Laat**, Harald Evers, senior adviseur - Edwin van der Wulp, senior adviseur
- **Vastgoedregisseur**, Paul Verhoeven, projectregisseur - Aad van Leeuwen, projectregisseur
- **Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant**, Willy Donkers, Vicevoorzitter
- **VGZ Zorgkantoor Midden- en Noordoost-Brabant / Coöperatie VGZ U.A.**, Angeline van Doveren-Kersten, Regiomanager Zorg - Marc Hoevenaars, Inkoper Verpleging & Verzorging
- **Zorgbelang Brabant | Zeeland**, Jiska van den Hoek, directeur-bestuurder

BRABANTS NETWERK WONEN-ZORG-WELZIEN

